

Bijlage XX - Richtlijn harmonisatie van bepaalde aspecten van het insolventierecht

In de geannoteerde agenda over de JBZ-Raad van 8-9 december 2025, d.d. 20 november 2025 is toegezegd om in het verslag nader in te gaan op de inhoud van het bereikte politieke akkoord over de richtlijn harmonisatie van bepaalde aspecten van het insolventierecht. Hieronder zal worden ingegaan op de verschillende titels van de richtlijn.

Nederland vindt deze harmonisering van het insolventierecht een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van de Europese kapitaalmarktunie, doordat het gelijkrekken van regels zorgt voor meer rechtszekerheid en een zeker (minimum)niveau aan bescherming voor schuldeisers.¹ Dit zorgt ervoor dat investeerders beter in staat zijn om in te schatten welke risico's zij lopen en welke kosten zij maken indien een onderneming onverhoopt failliet gaat.

Titel II bevat een regeling omtrent de faillissementspauliana (benadeling van schuldeisers voor faillissement). Nederland steunt de doelstelling achter Titel II van het richtlijnvoorstel. Wanneer duidelijk is wanneer een rechtshandeling in aanloop naar faillissement al dan niet geldig is, levert (meer) zekerheid op voor investeerders en schuldeisers. Hoewel de paulianaregels uit het Commissievoorstel op hoofdlijnen aansloten bij de Nederlandse systematiek, bevatte het voorstel ook relevante verschillen. De meest in het oog springende verschillen waren het gebruik van drie specifieke vernietigingsgronden, de ruimere definitie van rechtshandelingen (die vernietigd kunnen worden) en de ruimere mogelijkheid voor de curator om 'verplicht' verrichte rechtshandelingen te vernietigen, wat onzekerheid voor onder andere de Nederlandse financieringspraktijk met zich zou kunnen brengen.² De belangrijkste Nederlandse aandachtspunten bij het initiële voorstel zijn verwerkt in de compromistekst. Nederland heeft o.a. aandacht gevraagd voor de ruime definitie van rechtshandeling in het Commissievoorstel. Hierdoor kan bijvoorbeeld een nalaten een rechtshandeling zijn. Naar Nederlands recht is dat niet het geval. Dit heeft erin geresulteerd dat de compromistekst het aan lidstaten laat om te bepalen of een nalaten gekwalificeerd wordt als rechtshandeling. Nederland steunt deze uitkomst.

Titel III (opsporing van goederen van de boedel) maakt een brede toegang tot bankrekeningenregisters, UBO-registers en nationale insolventieregister door insolventiefunctionarissen (zoals de curator) mogelijk. Onder het initiële richtlijnvoorstel moesten insolventiefunctionarissen toegang tot de nationale bankrekeningregisters (in Nederland het Verwijzingsportaal Bankgegevens) verzoeken aan de rechtbank. Onder de huidige tekst kan hier flexibeler mee om worden gegaan en mogen lidstaten ook toegang toestaan onder meer soepelere voorwaarden. Daarmee is tegemoetgekomen aan de wens van o.a. Nederland. Voor wat betreft het BARIS-systeem (het Europese koppelingssysteem voor registers van bankrekeningen, dat nog door de Europese Commissie moet worden opgezet), zullen curatoren geen directe toegang hebben. Hier dient wel een verzoek tot toegang gedaan te worden bij een nog aan te wijzen bevoegde autoriteit.

Titel IV bevat een regeling omtrent de pre-packprocedure, waarbij een aanstaand curator een aanstaand faillissement in stilte kan voorbereiden. Bij een pre-packprocedure wordt de verkoop van de onderneming (doorstart) van de schuldenaar (of een deel daarvan) voorbereid voordat de insolventieprocedure formeel wordt geopend. Hierdoor kan waardeverlies van de onderneming en verlies van werkgelegenheid worden voorkomen. Nederland vindt dit een waardevol onderdeel van dit richtlijn, die een brede bijdrage kan leveren binnen Europa aan het voorkomen van waardeverlies bij faillissementen. Onderdeel van deze regeling is dat essentiële overeenkomsten bij een overgang van onderneming automatisch overgaan op de verkrijgende partij (de koper) van de onderneming. Hiermee wordt beoogd de continuïteit van de onderneming te versterken. Nederland was kritisch op deze regeling, omdat de wederpartij hierdoor geconfronteerd kan worden met een

¹ BNC-fiche, *Kamerstukken II* 2022-23, nr. 22112-3598.

² De ruimere vernietigbaarheid van verplichte rechtshandelingen was niet expliciet onderdeel van het BNC-fiche, maar uw Kamer is later geïnformeerd over de Nederlandse inzet ten aanzien van de betaling van opeisbare vorderingen. Zie de geannoteerde agenda JBZ-Raad ([Kamerstukken 2023-2024, 32317, nr. 855, p. 7-8](#)) en een schriftelijk overleg over de inzet op de JBZ-raad ([Kamerstukken 2023-24, 32 317 nr. 859, p. 8-10](#)).

partij (de koper) waarmee hij initieel geen overeenkomst heeft gesloten. Om die reden is ingezet op de mogelijkheid voor lidstaten om op deze regeling uitzonderingen te maken. Dit heeft erin geresulteerd dat onder de huidige tekst het voor lidstaten mogelijk is om o.a. op basis van het type overeenkomst te bepalen dat deze niet automatisch mee overgaat op de verkrijgende partij (de koper).

Op grond van Titel V van het initiële richtlijnvoorstel zouden bestuurders binnen drie maanden nadat zij op de hoogte zijn geraakt van het feit dat de onderneming feitelijk insolvent is het faillissement aan moeten vragen (een 'duty to file'). Doel hiervan is om zoveel mogelijk waarde van de insolvente onderneming te behouden voor de schuldeisers. Vragen bestuurders het faillissement niet op tijd aan, dan zijn zij aansprakelijk voor schade die schuldeisers door dit nalaten hebben geleden. Nederland kent een dergelijk systeem niet: het Nederlandse systeem is gericht op voorkoming van een faillissement, door bijvoorbeeld herstructurering van schulden of bedrijfsbeëindiging buiten faillissement. Nederland heeft zich daarom actief ingezet om de 'duty to file' om te zetten in een 'duty to act'. Er is uiteindelijk geen 'duty to act' in de uiteindelijke tekst opgenomen. Wel heeft de inzet van Nederland erin geresulteerd dat lidstaten zelf het begrip 'insolventie' in de zin van deze titel mogen definiëren, en dat er twee alternatieve verplichtingen zijn toegevoegd: een verplichting tot volledige transparantie en een verplichting om andere maatregelen te treffen waarvan verwacht mag worden dat die een vergelijkbaar niveau van schuldeisersbescherming bieden. Dit biedt de nodige flexibiliteit die Nederland wilde behouden voor reddingspogingen voor ondernemingen die in potentie levensvatbaar zijn. Nederland vindt dit al-met-al een acceptabel compromis.

Titel VI van het richtlijnvoorstel bevatte een regeling inzake de vereenvoudigde afwikkeling van micro-ondernemingen. Doel hiervan is om insolventieprocedures voor kleine ondernemingen in de EU te uniformeren. Voornaamste reden hiertoe is dat er in sommige lidstaten geen toegang tot insolventieprocedures bestaat voor kleine ondernemingen, aangezien er vaak geen middelen zijn om een dergelijke procedure te bekostigen. Hierdoor komen ondernemers achter deze ondernemingen veelal niet in aanmerking voor kwijtschelding van hun schulden, hetgeen innovatie remt. Nederland was kritisch op Titel VI, vanwege de misbruikgevoeligheid en de vrees dat kleine faillissementen inefficiënt zouden moeten worden afgewikkeld. Deze kritiek werd breed gedeeld. Deze titel is uiteindelijk teruggebracht tot een enkel artikel dat regelt dat natuurlijke personen met een onderneming toegang moeten hebben tot een kwijtscheldingsprocedure, ook als er geen middelen zijn om deze procedure mee te bekostigen. De huidige Nederlandse wetgeving voldoet hier, met de Wet schuldsanering natuurlijke personen, reeds aan. Nederland steunt deze uitkomst.

Titel VII ziet op het instellen van schuldeiserscommissies. Doel hiervan is om de positie van schuldeisers in een faillissement te versterken. Nederland steunt deze gedachte en heeft hierbij ingezet op meer flexibiliteit voor lidstaten om bijvoorbeeld te bepalen dat enkel een schuldeiserscommissie wordt ingesteld wanneer deze meerwaarde heeft, met name in omvangrijke of ingewikkelde faillissementen. De huidige tekst van de richtlijn biedt lidstaten o.a. de mogelijkheid om geen schuldeiserscommissie in te stellen wanneer het instellen van een schuldeiserscommissie meer kosten dan voordelen met zich brengt. Dit biedt de nodige flexibiliteit.

Titel VIII verplicht lidstaten tot het maken en openbaar maken van een factsheet met kerninformatie over het nationale insolventierecht alsook de rangorde van vorderingen. Doel hiervan is om nationale insolventiewetgevingen transparanter te maken. Nederland steunt deze titel, omdat dit de transparantie van de verschillende nationale systemen vergroot.

In Titel IX is een regeling opgenomen die lidstaten de mogelijkheid biedt om af te wijken van artikelen voortvloeiende uit Titel II, V en VII in het geval van uitzonderlijke situaties waarbij de economische activiteiten van een land of regio ernstig worden verstoord. Te denken valt hierbij aan een pandemische uitbraak, zoals destijds de COVID-19 crisis. Nederland kan zich voorstellen dat zo'n regeling nuttig kan zijn in een dergelijke crises en kan opname steunen.